

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo quintus

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

• **D**ñica infra octa. ascen.

plica ad positū. Ber. in qdaz ser. Festine
m^o ad locū tutiore vbi hitem^o sine formi
Secūda arti. In pcedo rē. (dine.
Hic de scda pre q est pntiū intelli
getia: de q Tulli^o. Intelligētia est quā
anim^o pspicit ea q sunt. Vir prudēs r in
telligēs ex apris obscura existimat: ex par
uis magna: ex primis remota: ex ptib to
ta. Precipue aut ad prudētē ptnet hie tri
plicē respectū pntiū intelligentiā.

Prima est intelligētia breuissie duratōis
Secda est intelligētia pprie pdiciōis et
opationis.

Tertia ē intelligētia diuine pteplatiōis
Pria igit rē. ad quā hortat dñs Dar. xij
Videte vigilate r orate Nescit^o em qñ
pus sit. **S**ecda est intelligētia pprie pdi
ciōis r opatiōis Dar. xij. Videte volmet
spōs: aie vīz dignitatē: cōpōis vilitatē: of
ficij q̄litatē. Prop̄tea hortat ps. vi. Et nē
reges intelligite erudimī q iudicat^o terrā
Seruite dño in timore. Sed heu sicut dē
ps. Hō cū in honore esset nō intelle. cōp.
est iumē. rē. Est itaqz prudētis cuiuslibet
intelligere seu p̄siderare act^o suos. r sic i
telligēdo ordinare. Et sicut dē Ber. li. iij
de p̄sideratiōe. Triplex p̄sideratio v̄z p̄
uenire oēm actiōz n̄raz: vīz An liceat: an
debeat: an expediat. **H**arie at est nēaria
intelligētia vbi p̄rutib sūt silia vicia. **Q**
quies sub p̄reptu iusticie crudelitas agit: r
sub ira p̄ zelū furor ani palliat: r pelle sub
omna latitat mens sepe lupina. Nunq̄d n̄
sub albissima nive occulat imunda latrina
Un Tulli^o dē: Nulle sūt occultiores insi
die q̄ q sub similitudine latēt officij. r Bre.
in mora. Plerūqz vicia colore p̄rutū ticta
sunt neq̄ora q̄nto vicia esse nesciūt: qz ho
stis n̄ri malicia tāta se arte palliat vt ple
rūqz an̄ decepte mētis oculos culpas eē vir
tutes fingat vt inde expectet q̄s p̄mia: vñ
eterna dign^o est iuenire tormēta. **T**ertia
est intelligētia diuine pteplatiōis: q̄ vīz oia
videt r palā intuet. **P**s. Intelligite inspi
entes in p̄p̄oz stulti aliqñ sapite q̄ plā. au.
nō au. aut q̄ finxit ocu: nō p̄siderat: q̄ cor.
gen. nō ar. q̄ docet hoīem sciam dñs scit co
gitatiōes hoīm. **E**xem de **T**haide me
retrice. **V**ide ser. ij. post. liij. dñicam. xl.

Tertius arti. Audistis rē. **S**epe igit
p̄siderate qd estis r qd facit^o. **F**orte

dictur^o est aliq̄s: Intelligim^o qd aliq̄ faci
unt sic facim^o. **A**udite qd iura dicūt **N**ō
qd fiat sed qd fieri debeat intueđū est. r q.
q. ij. **S**ta **E**pi. **E**t de elec. **E**ū causā. r ff. d.
officio p̄sidis. **S**ed lz. **N**ā siq̄s p̄uit^o fue
rit corā rege fauore gerere aduersarijs re
gnū: r excusatiōis gra dicere voluerit: qm̄
plūm sic faciūt r sic hnt ex p̄suetudie: nul
la est excusatio. **E**xpone r applica notādo
illō **E**ccl. vij. **N**e pecces in multitudine cl
utaz. i. ad exemplū mltoz. **N**ā vt dē **A**u
gusti. ij. q. j. ca. **V**lti. **N**ō p̄tereamin^o ar
debūt q̄ cū multis ardebūt: **I**mo magis:
qz h̄z lūz silue exardescit ignis. **E**ccl. xxxvij

Sermo quintus.

Estote p̄u.
rē. **S**ens absqz p̄silio r sine
prudētia vtina saperēt r iij
telligerēt ac nouissima p̄uderēt. **D**eulo.
xxxij. **H**ortate verba. **A**liq̄ ppria prudētia
dirigunt: aliq̄ prudētia nō hntes sufficien
ter p̄silio prudētiōz regunt. **Q**ui p̄o nec
prudētia hnt: nec p̄siliū q̄rūt imo negli
gūt: quō saluabunt. **I**ō dē p̄p̄a: **S**ens abs
qz p̄silio rē. **V**bi hortat p̄mo ad supnoz
sapientia: cū dē **V**tina saperēt **S**ecdo ad
inferioz intelligētia: cū dē: **E**t intelligē
rēt. i. int^o legerēt interne conscie secreta.
Tertio ad nouissimoz p̄uidētia: cū dē:
Se nouissima p̄uderēt. **D**e p̄mo **L**ok. iij.
Que sursum sunt sapite. **D**e secdo p̄s. **I**n
telligite hec q̄ obliuiscimī deū. **D**e tertio
Eccl. xxxvij. **V**emēto nouissimoz r nō
li obliuiscī.

Estote rē.
Prim^o ar. **A**n prudētia possit esse lū
moralī p̄tute. **Q** sic. **P**rudētia r p̄tu
tes morales generant ex actib: sed actus
rōnis q̄ generat prudētia p̄o est actu ap
petitus q̄ generat virtus moral. **S** rē. **L**ō
tra. **V**irtutes sunt p̄nece s̄m **S**ieg. **R**ñ
der. **A** ho. j. par. q. lviij. q̄ nō. quia p̄udē
tia est recta rō rez agibilitū nō solū in vni
uersali: sed in p̄ticularib in quib sunt a
ctiōes. **A**d hoc aut q̄ hō recte se habeat
circa p̄ticularia p̄ncipia agibilitū q̄ sunt si
nes oportz q̄ p̄ficiat p̄ aliq̄s h̄dē: h̄z q̄
fiat qdāmodo homi p̄naturale recte iu
dicare de fine: r hoc fit p̄ virtutē moralē.

Virtuosus enim recte iudicat de fine virtutis. Hoc Thom. Pro fundamento. Notandum illud Aristot. ij. ethic. Qualis est vnusquisque talis sibi finis videtur: et ideo ille qui virtuosus est bene iudicat de fine virtutis. Pro vicia abhorret et cauet quantum potest. alias non prudens sed stultus esset. Nam ut dicit Terentius: Stultus est admittere quod cauere possit. Querit itaque An prudens sit. Dicuntur ut supra. Ex quo concluditur quod ad veram prudentiam multum est necessaria fide ratio finis. Unde quidam Quicquid agas: sapienter agas respice finem. Respicite o peccatores quos erit peccati finis. Lerte dicit Aplos Roma. vij. Superbia peccati mors: mors inquam inferni. De quo Ps. Vobis peccatorum pessima. Miseri fornicatores: auari. etc. Hoc non cogitatis quare vestre voluptates et mundi vanitates vos exerceant. Sopho. j. Ambulabunt ut ceci: quia domino peccauerunt. Notate Itinerantes per nives tunc claro cum sol super eas luceat: cum pervenerint ad hospitium nihil vident. Ratio: quia albedo illa et claritas disgregat visum. Unde piculosum esset tunc passum obscurum intrare. Nullum igitur est remedium nisi per longum tempus morari quousque claritatis perasmatata evanescent. Spuria liter per nives norant: prospera huius vite. Ratio: Nives dum sunt congelate sunt albidissime et lucide. sed flante australi vento resoluuntur: et fiunt lutee et turpes. Sic prospera mundi dum adherent homini videntur clara et nitida: sed fortuna flante vertuntur in lutum et gemitum Itinerantes igitur per eas diu: id est ponentes in eis cor et affectum adeo excecant quod dum debent intrare hospitium future vite per mortem: nihil vident: nesciunt quod vadant etc. Remedium igitur ad hoc necessarium est diu ante specularem hospitium. id est mortem et sepulture. Unde enim apparebit quod valeat pompa mundi. quod diuitie: quod delicia. Figura. ij. Re. xij. Helias stetit in ostio spelunce obsequens et speculans. et primo transiit ventus validus per tres petras: et non ibi dominus. Secundo transiit comotio terre: et non in ea dominus. Tertio transiit ignis: sed non in igne dominus. Quarto transiit sibilus aure te: nis: et cum eo dominus: et vidit Helias dominum. et cum eo locutus est. Moraliter. Prudens christiana moriturus se cognoscens: semper mortem speculat quam esset in ostio spelunce. Videt

igitur ventum superbie preterentem edificia et peruenientem ad oes sed transiet quasi fauilla. quia ibi non est dominus. Videbit terremotum ire: sed non est ibi dominus. videbit ignem cupiditatis: sed non est ibi dominus: videbit sibilum dulciloquii sacre scripture et sanctarum meditationum: et sic videt debet que sunt fugienda et que sectanda: nec poterit mundi transitoria oculos distrahere. Nam ex mortis consideratione omnia contemnet. Hiero. Facile premit omnia que se semper cogitat moriturus.

Secundus articulus. In precedenti etc. Hic de tertia que est futurorum. prudentia ad quam tanquam ad principaliorum ordinantur alie partes prudentie. Unde et ab ea sumitur nomen prudentie. Unde dicit prudens quasi porro vel procul videns Sicut dicit Aristot. lib. ethicorum. sumit et puides. Pro Boetio lib. de consol. Non quod ante oculos est suffecerit intueri. Rex exitus prudentia metitur. Vir utique imprudens viam per quam iturus est et quod facturum est respicit: sed fine vite vite operis non attendit. Sed prudens contra in omnibus fine principaliter attendit. Unde non principaliter respicit que via: sed magis que duendus est. Imprudens pro solum respicit si via est placens non cogitans de fine. Seneca Qui nihil premeditat omnino de futuris incautus decidit. Est autem nobis precipue necessaria triplex futurorum prudentia.

Prima est tolerande temporalis afflictionis. Secunda est reddende generalis rationis. Tertia est expectande finalis retributionis. Prima igitur etc. ut vix si contingat ad eam toleranda muniamur. Grego. Vinus iacula ferunt que prudentes: et nos tolerabilius mundi mala suscipimus si contra hec per prudentie dyperum munimur. Sen. Si prudens esse cupis in futurum prospectum intende: Et que contingere possunt in animo tuo cuncta proponere: nihil tibi subitum sit sed totum ante prospectum. Secunda est prudentia reddende generalis rationis: que. scilicet in iudicio de omnibus reddenda est coram summo iudice: quoniam vnusquisque dicet illud Luce. xvj. Redde rationem villi catiouis tue etc. Unde etiam dicit Abachuch. ij. Contemplabor ut videam quid dicat michi hi et quid respondeam ad arguentem me.

Tertia est prudentia expectande finalis retributionis. id est bonorum in gloria: et malorum in eterna pena. Quia sicut dicit Mattheus. xxvj.

Dñica infra octa. ascen.

Ibunt hi in suppliciu eternu: iusti autē in vitam eternā. Sed heu heu q̄dū hic sumus nescim⁹ in quā partē ituri sum⁹. Iō semp̄ timendū est. **Exemplū de Agathonē** Vide in sc̄do aduētuāli feriā. v. p̄ secūda dominicā.

Tertius articulus. Audistis rē. Et hec est summa totius prudentie. p̄uide. re. s. de futuro. **Horat.** Lex dicit: Finis at tendendus est. **L.** de no. co. p̄ponēdo. l. j. Et futuris casib⁹ est obuiandū. de elec. et elec. p̄tā. **Licet** de vitanda. **Horat.** Nōne stultus: imo etiā stultissim⁹ esset qui i vno loco habet morā p̄trahere tm̄ p̄ vnu diez: alibi autē p̄ vite residuū: et plus sollicitat⁹ p̄ vna die q̄ p̄ residuo vite. **Expone** et applica notando bñ q̄ ante om̄ia diligēt. p̄uidendū est p̄ vita futura: sed nullaten⁹ est differendū p̄pter mortis incertitudinem. **Matth. xxv.** Vigilate quia nescitis diez neq̄ horā.

De spiritus sc̄to incipiēdo a dominica infra octauas ascensionis Sermo p̄mus

Om̄i venerit

paracletus ille testimoniū p̄hibebit de me. **Joā. xv.** et in euāgelio hodierno. **Estote prudentes. j.** **Pet. iij.** et in eplā hodiern. **Si regamur a spiritus sc̄to prudentes erimus.** De q̄ prudentia d̄: **Rom. vij.** Prudentia spirit⁹ vita et pax. **Dicit autē Tull⁹** lib. de officijs. Prudentia est appetendaz fugiendarū q̄ rez cognitio. **Et s̄m eundē. ij.** rheto. tres sunt partes eius. sc̄z

Intelligentia respectu p̄sentū.

Memoria respectu p̄teritorū.

Et Prouidentia respectu futuroz.

Unde Seneca lib. de virtū. **Si prudēs est anim⁹ tu⁹** trib⁹ t̄p̄ib⁹ dispenset: **Presentia** ordina: **Preterita** recordare: **Futura** p̄uide. **Cū** adest sp̄s sanct⁹ hec tria facit i homie: et sic p̄hibet testimoniū q̄ ver⁹ sit ch̄rianius homo ille. **Iurta** thema p̄missū **Cū** venerit paraclet⁹ ille testimoniū p̄hibebit de me. **Salutatio.**

Cum venerit rē.

Pro p̄mo articulo. An prudentia possit esse sine p̄sentia et gr̄a sp̄s sancti: **Q̄**

sic **Luce. xvj.** Filij hui⁹ seculi prudentiores filijs lucis in generatiōe sua sunt. **Extra** Nō pōt q̄ sine gr̄a recte p̄siliari: iudicare et efficacit p̄cipere de his q̄ p̄tinent ad finē nē vltimū: q̄d p̄tinet ad prudentiā. **Rōd det Tho. ij. q. xlvj.** Prudentia tripliciter dicit. **Est** em̄ prudentia falsa et p̄ silitudine dicit. cū. s. q̄s p̄pter malū finem disponit media p̄gruētia. **Imōi** est prudentia carnis q̄ finē vltimū p̄stituit in delectatione carnis. **Secda** est prudentia vera sed imperfecta q̄ inuenit vias accommodas ad finē vere bonū s̄ totius vite hūane: sed aliquid specialis negocij: puta ad negociādū: ad nauigandū et h̄mōi. **Vel** si inuenit vias accommodas ad finē simpliciter vltimū: tm̄ deficit in p̄ncipali actu prudentie: puta p̄siliari: et recte iudicat etiā de his que p̄tinent ad totā vitam: sed non efficacit p̄siliari. **Tertia** est prudentia vera et perfecta q̄ ad finē totius hūane vite recte p̄siliari: indicat et p̄cipit: et hec est prudentia simpliciter q̄ in p̄tōrib⁹ esse nō pōt. **Prima** autē est in solis p̄tōrib⁹. **Secda** est cōis bonis et malis: maxime illa q̄ est imperfecta p̄ finē particularē. **Illud** autē q̄d obijcit intelligit de p̄ma prudentia. **Unde** nō dicit simpliciter q̄ sunt prudentiores sed in generatione sua. **Hoc Tho.** **Nota:** Nō est vere prudens q̄ spelonge vite differt penitere. **Marciā.** Nō est crede mihi prudēs dicere: vitā: **Sera** nimis vita est crastina: viue hodie. **Et Aristo.** dicit. vj. et b̄ic. **Impossibile** est prudentē esse nō entē bonū. **P̄z q̄** vera prudentia et perfecta ē in solis bonis: sicut etiā p̄z in r̄n̄sione p̄missa. **Et q̄** p̄clude q̄ nō prudentes: sed stultissimi sunt qui in p̄tōis tacēt. **Aug⁹.** **Audaci** or̄: **Et** q̄ cū vno peccato mortali dormit q̄ q̄ cū septē hostib⁹ inuicē p̄ morte sua obligatis p̄sigit. **Heu** h̄ nō aduertit adulteri fornicatores: fures: inuidi et c. **Proverb. j.** **Sapientia** atq̄ doctrinā stulti despiciūt. **Figur. j.** **Reg. xv. z. xvj.** **Saul** p̄renens dei mandatū et suā correctioz: insensat⁹ factus est: et recessit sp̄s sanctus ab eo: et a sp̄u malo eragitat⁹ est. **Saul** abutēs in p̄turalib⁹ q̄ gratuitis: dei mādāta et ecclie suāq̄ correctioz p̄renēs: et hi oēs s̄ de nū ero stultoꝝ et a maliḡ sp̄u regit. **Ecce**